

Ten onrechte in vergetelheid geraakt: Heinrich Böll

Duitse literatuur #6

Boeken - 14 februari 2018 - Auteur: Britta Böhler

Op zoek naar een 'moderne Duitse klassieker' voor een vriendin ontdekt Britta Böhler dat 'Die verlorene Ehe der Katharina Blum' van Heinrich Böll in het Nederlands alleen nog maar tweedehands te krijgen is.

Een tijdje geleden vroeg een Nederlandse vriendin mij om haar voor haar verjaardag een 'moderne Duitse klassieker' cadeau te geven. "Maar wel iets spannends, hoor. Niet zo'n stoffig verhaal waar ik niets mee kan," zei ze. Altijd leuk natuurlijk als mensen Duitse romans willen lezen en na een blik in mijn boekenkast had ik al vrij snel een keuze gemaakt: Heinrich Böll, 'Die verlorene Ehre der Katharina Blum'. De roman behoort tot de bekendste werken van Böll en is allesbehalve stoffig. Bovendien is Böll, die in 1972 de Nobelprijs voor Literatuur kreeg toegekend, een van de meest beduidende naoorlogse schrijvers. Zijn werk is nog steeds verplichte kost voor middelbare scholieren in Duitsland.

De hoofdpersoon van Bölls roman is de 27-jarige Katharina Blum, die tijdens carnaval een man leert kennen, Ludwig, en hem mee naar huis neemt. De volgende ochtend - Ludwig is inmiddels weg - wordt Katharina opgehaald door de politie en urenlang verhoord, omdat Ludwig wordt gezocht door de politie. Kernthema van het boek is de overtrokken en leugenachtige sensatieberichtgeving over de zaak en over Katharina (de 'terroristensnol') in de ZEITUNG, zoals de grote boulevardkrant in de roman steevast wordt genoemd, en de consequenties die deze berichtgeving heeft, voor Katharina, voor de mensen om haar heen en voor de journalist in kwestie.

Aanleiding voor het schrijven van dit boek was de persoonlijke ervaring van Böll met de Duitse boulevardpers nadat hij begin 1972 een essay over Ulrike Meinhof en de RAF had gepubliceerd. Het essay bekritiseert de berichtgeving over de RAF in de pers, en dan met name in kranten als BILD, en Böll stelt tevens de vraag of de reactie van politie en justitie op het handjevol terroristen wel proportioneel is. Het artikel werd Böll niet in dank afgenomen. De schrijver werd onderwerp van een negatieve campagne in de (boulevard)pers waarin hij werd afgeschilderd als symphasant van de terroristen, die het geweld van de RAF goedkeurt.

Het boek is al meer dan 40 jaar oud, maar de thema's die erin aan bod komen zijn nog altijd actueel. Zeker nu, in de tijd van *fake news* en de soms al te verhitte discussie over het gevaar van moslimterrorisme, is het boek van Böll leerzame lectuur. Dus het leek me het ideale cadeau voor mijn vriendin. Maar toen ik de Nederlandse vertaling van het boek wilde kopen, bleek tot mijn verrassing dat deze niet meer verkrijgbaar is; althans niet nieuw.

Weliswaar werd het boek vlak na de publicatie in Duitsland door Uitgeverij Elsevier op de Nederlandse markt gebracht en het werd in 1989 ook nog een keer heruitgegeven door Amber, maar inmiddels is er klaarblijkelijk geen Nederlandse uitgever in geïnteresseerd. Zelfs de 100ste verjaardag van Heinrich Böll in december vorig jaar heeft hier geen verandering in gebracht. (Ik had overigens ook niet veel meer geluk met de meeste andere boeken van Böll. Alleen 'Biljarten om half tien' is twee jaar geleden bij Meulenhoff in een fraaie gebonden uitgave verschenen.)

Ik heb nog even overwogen om het boek dan maar tweedehands te kopen. Vermeldingen op ramsj-websites als: "hardcover, smoezelig" hebben me evenwel niet echt aangespoord tot de koop. Je wilt je vriendin tenslotte geen smoezelig boek cadeau doen. Dus heb ik noodgedwongen gekozen voor de Engelse uitgave (ja, die is er inderdaad wel!). Maar het feit dat 'De verloren eer van Katharina Blum' in Nederland kennelijk in vergetelheid dreigt te raken, is meer dan jammer en dus is het hoogtij voor een heruitgave.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/24765/ten-onrechte-in-vergetelheid-geraakt-heinrich-boll>